

140
Prany
Kulinsky
10/1

Vladislav Gomulka /Vieslav/:

O práci Ústředního výboru Polské dělnické strany

I.

V důsledku druhé světové války došlo v Polsku k hlubokým sociálně-hospodářským změnám. ^{silou} ~~zouvat~~ silou těchto změn byla dělnická třída, vedená Polskou dělnickou stranou.

Od počátku osvobození země od německých větrů zaujímá naše strana ^{klíčové pozice} ~~vedoucí místa~~ v nejdůležitějších oblastech života obrozeného Polska. Strana má dnes kolem 800.000 členů. Když jsme ^{však} přikročili k budování nového Polska, měli jsme jen kolem 20.000 členů, soustředěných většinou v partyzánských oddílech nebo mezi bývalými partyzány.

Strukturální změny ve státním, politickém a hospodářském zřízení Polska byly uskutečněny pokojnou cestou, t. j. cestou nekrvavé revoluce. To bylo možné proto, že Sovětská armáda za podpory polských vlastenců po rozdrčení německých vojsk osvobodila polský národ od jařma fašismu. To však neznamena, že k těmto změnám došlo bez boje a obětí. Prošli jsme obdobím mimořádně ostrého třídního boje, který se projevil především v ozbrojené diverzi fašisticko-reakčního podzemí. V boji proti bandám, kulemi fašistických vrahů jsme ztratili 14.876 osob, většinou členů naší strany. Ozbrojená diverze reakce je nyní v základě zlomena, třebas jsme ještě nevytrhali všechny její kořeny.

Z toho, co bylo řečeno, vyplývá, že po osvobození Polska Sovětskou armádou v procesu demokratických přeměn v zemi, prevázených ostrým třídním bojem, jsme utrpěli těžké ztráty. Polská pokojná cesta sociálních přeměn a polská revoluce, provedená a prováděná v rámci zákona, naprosto neznamená, nějakou třídní idylu, nýbrž zahrnuje ostrý a krvavý třídní boj.

Nebylo nutno, aby naše strana na cestě ke státní moci svrhla starý státní aparát, jelikož tehdy takový aparát vůbec neexistoval. Měli jsme před sebou jen úkol vybudovat nový státní aparát, jelikož starý, předválečný aparát byl rozbit a pohřben pod troskami německé okupace, kdežto okupační aparát byl likvidován zároveň s potřením německých vetřelců. [Podobná situace v té či oné míře byla ve všech zemích, osvobozených od německé okupace nebo osvobozených od panství vlastního fašismu.

Toto období bylo nejdůležitější a rozhodující ve všech zemích, pro vytvoření nového aparátu státní moci.

Ačkoliv v Polsku a v jiných zemích, osvobozených sovětskou armádou, měly revolučně demokratické strany nesporně příznivější podmínky k organizování vlastního státního aparátu, než dělnické strany zemí, do kterých přišla anglo-americká vojska, byly, jak se nám zdá, i v těchto zemích ^{rep. luc} ~~vážná~~ ^{schody} ~~možnosti k~~ ^{daný} ~~podstatným~~ ^{provedení} ~~změnám~~ ^{obzvlášť} ~~obzvlášť~~ ^m ~~se~~ státního aparátu. Tyto možnosti byly zvlášť příznivé v zemích, kde dělnické strany organizovaly rozsáhlý národně-osvobozenecký boj a ^{mily} ~~disponovaly~~ ^e ~~ozbrojenými~~ ^{partyzánskými} ~~partyzánskými~~ oddíly.

Podstata politických a hospodářských ^{zme}změn, ke kterým došlo v Polsku, se neomezuje jen na reformy, které připravily střední a velké kapitalisty o materiální základnu. Hloubku těchto změn nutno měřit přeměnami, provedenými ve státním ^{řádu} ~~státním~~, ztěžejní přestavbou celého státního aparátu a jeho přizpůsobením k obraně zájmů dělnické třídy a všech pracujících mas. Starý reakční státní aparát nám ovšem zůstavil některé své ^{(stinné) (státní)} záporné rysy, ale i tyto ^{státní} rysy postupně ^a mizí. Naše strana má rozhodující vliv na státní aparát, a to mimořádně usnadňuje její úkol usměrňovat vývoj společenských ^{poměru} ~~vztahů~~ v Polsku. Je to snad to nejdůležitější, co lze říci o strukturálních změnách v naší zemi.

V souvislosti s tím bych chtěl poznamenat, že znalost skutečného stavu v tak důležité otázce, jakou je vzájemný poměr sil v celém polském státním řádu, a nejenom ve vůdčí ^{horizontu} ~~vrstvě~~ státního aparátu, dává správnou představu o tak zvané polské cestě k socialismu. Jejím nejdůležitějším rysem je, že marxistická strana a jiné skutečně demokratické protimperialistické strany ovládly ^{hlavní} ~~základní~~ články státního aparátu shora dolů.

Není pochyby, že dělnická třída a lidové masy mohou dobýt a udržet moc jedině bojem proti reakci, i kdyby se zmocnily této moci v důsledku parlamentních ^{volb} ~~volb~~. Jestliže připustíme, že v ^{některé} ~~některé~~ zemi skutečně demokratické strany obdržely většinu v parlamentě a tak byla vytvořena vláda lidových mas, lze předvídat, že reakce rozvine rozhodný boj za svržení takové vlády. Státní aparát, oddaný zájmům pracujících mas a ovládaný takovou vládou, bude mítí ~~prax~~

pak nesmírný význam při odražení a potření sil reakce. Víme, že hlavní kanonáda reakce vždy směřuje proti komunistům, se-
dícím ve vládě. Polské zkušenosti ukázaly, jak je možno účinně
se bránit a přejít do ofensivy proti nepříteli, když v ruku
dělnické třídy a pracujících mas je nejsilnější a nejostřejší
zbraň - státní moc.

II.

Charakteristiku struktury polského hospodářství
a směr jeho vývoje nastínilo dubnové plenum Ústředního výboru
naší strany /1947/.

^{Zjistili}
~~Stanovili~~ jsme, že v nynějším polském hospodářství
jsou tyto hospodářské soustavy:

1. Malovýroba zboží, zahrnující většinu rolnických
hospodářství a značnou část řemeslných podniků a maloobchod-
níků.

2. Soustava soukromo-kapitalistická: zámožná rol-
nická hospodářství se stálými námezdními pracovními silami,
soukromé průmyslové podniky, část řemeslných podniků, velko-
obchodníci a značná část detailních obchodníků, majitelé
domů, r ůzní šmelináři atd.

3. Soustava se značnými socialistickými prvky:
státní průmysl, obchod, úvěr, doprava atd.

Družstevnictví není možno dnes zařadit v celku
ani do jedné z vypočtených hospodářských soustav, nýbrž
je nutno podle toho, jakou ^{faktickou} úlohu mají jeho jednotli-
vé články, hodnotit a oceňovat tyto články.

745

Živly se snaží vyprostit ze státní kontroly, tak aby ^{živelnost} ~~význam~~ trhu převládala v našem hospodářství. Snaží se zmocnit se co největší části ^{produkce, výroby} ~~výroby, produkované~~ ve státním sektoru a fakticky přeměnit toto hospodářství v instituci, obsluhující pod státní firmou kapitalistické třídy. Je jasné, že uskutečnění těchto snah by znamenalo konec konců návrat od lidové demokracie ke kapitalistické soustavě se všemi z toho vyplývajícími politickými a hospodářskými důsledky.

Linie naší strany v nejvšeobecnější formulaci tkví tedy ve snaze zkrotit kapitalistické živly, podříditi je státní kontrole a přeměnit je ve svérázné státně-kapitalistické živly, ve státu lidové demokracie.

Nízká úroveň naší zemědělské ^{produkce} ~~výroby~~ a výroby průmyslových ^{produktů} ~~produktů~~ široké spotřeby si ^{vyžaduje} ~~vyžaduje~~, a v jistém smyslu dokonce činí žádoucím, aby se v určitých podmínkách a mezích rozvíjela zámožná hospodářství na venkově, řemeslné a soukromé průmyslové podniky ve městech. My také nechceme likvidovat detailní soukromý obchod.

Je však pochopitelné, že kapitalistické živly nutno regulovat tak, aby základním rysem našeho vývoje byla stále rostoucí převaha státního hospodářství.

Zkušenosti ukázaly, že ve státě lidové demokracie, kdy máme ^{v rukou} ~~politickou~~ moc a ^{klíčové} ~~vůdčí~~ posice v hospodářství, je úkol podříditi kapitalistické živly politice lidového státu sice obtížný, ^{ale} ~~avšak~~ ^{možný} a reálný.

Podřícení kapitalistických živlů státní kontrole nutno uskutečnit těmito cestami a prostředky:

1. Nutno zajistit státu a družstvům rozhodující úlohu ve ~~ve~~ velkoobchodě.

Na tomto poli bylo v poslední době dosaženo vážných výsledků, zejména v obchodě obilím.

2. Je nutno upevni/posice státuba družtev v detailním obchodu, zejména ve velkých průmyslových střediscích. Jinak není možno pedřítit kapitalistické živly v obchodu státní kontrole.

Ukutečňujeme tento úkol tím, že zřizujeme státní obchodní domy a rozšiřujeme družstevní síť, zejména neveřejných prodejen ve velkých průmyslových střediscích.

3. Je nutno rozsáhle rozvinout zemědělské družstevnictví v zásobování a odbytu. S uskutečněním tohoto úkolu jsme se zjevně zpozdili.

4. Je nutno rozsáhle zavést systém uzavírání smluv o nákupu zemědělské ^{získ} ^{výrobky} produkce. Takový systém lze úspěšně praktikovat u technických plodin /cukrová řepa, tabák, len, konopí, rostlinné tuky, cikorka/. Okolem je, aby byl tento systém postupně rozšiřován na jiné zemědělské a živočišné výrobky. V souvislosti s patřičnou cenovou politikou to umožní do jisté míry rozvíjet zemědělství ^{eu} ve směru žádoucím pro stát.

5. Je nutno zřizovat zemědělská družstva pro společné používání strojů. Zakládání takových družstev bude odvislé od vývoje státního průmyslu, vyrábějícího hospodářské stroje a traktory, jakož i od dovozu z ciziny.

6. Je nutno ^{hojněji} združstevňovat řemeslné podniky, především drobné řemeslné podniky a venkovské malovýrobce,

- 8 -

aby jim bylo zajištěno opatřování surovin a odbyt hotových výrobků. Zkušenosti v tomto oboru dávají naději ^{na} další úspěšné rozvíjení družstevnictví.

7. Je nutno podrobit hospodářské kontrole soukromý průmysl regulací surovinových dodávek, elektřiny a paliva. Je třeba uzavírat smlouvy o dodávkách zboží určitého druhu a množství pro stát. Máme již příznivé zkušenosti se soukromým textilním průmyslem.

8. Je třeba soustavně vykořeňovat nelegální soukromý obchod, valutovou šmelinu, nelegální úmluvy mezi státním a družstevním aparátem a mezi soukromým sektorem. Je nutno bojovat proti podvodům atd.

9. Je třeba kontrolovat ceny soukromého velkého i detailního obchodu na základě stanovených státních cen a ziskových norem. Tato kontrola je už uskutečňována hojně *celkem* s úspěšnými výsledky.

10. Je třeba regulovat soukromý obchod, aby byly *směs se počít* odstraněny *zvl* nepotřebné články v obchodu a *ú* zjevně šmelinářské živly. *odstraněny z obchodu*

11. Je nutno provádět patřičnou politiku daňovou vůči soukromokapitalistickým živlům, která nepodlamuje jejich další rozvoj, avšak usiluje o omezení jejich nadměrných důcho-
dů. Na tomto poli bylo dosaženo v poslední době vážných úspěchů, což se projevuje zdvojnásobením rozpočtových příjmů ze soukromého sektoru v posledním pololetí.

Nebudu se zdržovat podrobným výkladem hlavních zásad našeho tříletého plánu hospodářské obnovy. Plán byl uveřejněn a pravděpodobně je vám, soudruzi, znám. Cílem tohoto

plánu je dosti značné zvýšení předválečné úrovně spotřeby na základě úplné obnovy a rekonstrukce průmyslu, obdělání neosetých ploch a značné zvýšení výnosu půdy za současné industrialisace země a růstu těžkého průmyslu. Uskutečnění tohoto plánu si vyžádá velkého úsilí.

První pololetím r. 1947 ukazuje, že plán je plněn v celku úspěšně, třebaže neúroda, způsobená letos suchem, způsobí nám další hospodářské obtíže.

Stanovíme tyto hlavní podmínky splnění tříletého plánu:

1. Bude nutno hojně využít všech záloh, které jsou v našem hospodářství, a to prováděním soustavných úspor.

2. Bude nutno značně zvýšit produktivitu práce, a to použitím racionalisace a širokou podporou masového sou-
těžení pracujícího lidu, které se živelně rozvinulo v někte-
rých odvětvích našeho průmyslu počátkem r. 1947.

3. Bude nutno využít ^{pro vyplnění plánu} oné části obyvatelstva, která podléhá vojenské povinnosti, a organisovat z ní pracovní armádu.

4. Bude nutno dále rozšiřovat zdravou finanční základnu k vyplnění hospodářského plánu bez inflačních otřesů, a to vhodnou daňovou politikou.

5. Bude nutno značně rozšířit náš vývoz, také i vý-
voz zemědělský, aby bylo možno zvýšit dovoz nutného zařízení
a surovin.

Zahraniční politika Polska se rozvíjí dosti ^{přirozeně} úspěšně a pravděpodobně dosáhne letos ve vývozu okolo 300 milionů do-
larů. Tato částka odpovídá přibližně, přihlédneme-li k poklesu
hodnoty ~~dolaru~~, průměrné roční částce polského vývozu v letech
1936, 1937 a 1938. Polsko má obchodní styky se Sovětským

svazem a zeměmi lidové demokracie, jakož i stále rostoucí míře s kapitalistickými zeměmi. Využili jsme vývozu uhlí a tak se nám podařilo obdržet dosti značné úvěry na zboží od řady evropských států. V poslední době kromě normálních obchodních smluv uzavřelo Polsko se Sovětským svazem a zeměmi lidové demokracie četné smlouvy širšího rázu, podle kterých je stanovena vzájemná výměna technických zkušeností, společná obnova a rekonstrukce hospodářských objektů, rozsáhlé vzájemné využívání tranzitu atd.

Abychom mohli zhodnotit národní hospodářství v letech 1945-1947 a jeho úroveň, dosaženou v dnešní době, bude nutno, byť stručně, se zmínit o nesmírných škodách, způsobených válkou. Válečná škoda, způsobená ~~poškozením~~ ^{poškozením} hospodářství, a to v nynějších ^{hranicích Polska,} činí v průmyslu 40 procent, ^u hovězího dobytka 67 procent, u koní 55 procent, ostatního dobytka 83 procenta, ^u hospodářských budov 20 procent. K tomu třeba připočísti ohromné ztráty, způsobené vyčerpáním půdy, zrušením pozemní, námořní i říční dopravy, ^{rozbíhání} spojení, bytových jednotek ve městech, kulturních institucí atd. Polské zemědělství, ačkoliv se rychle zotavovalo v uplynulých třech letech, nemohlo ještě zdaleka nahradit válečné škody.

Pokles výnosu půdy je způsoben především ostrým nedostatkem hnojiv, zejména přírodních, a nedostatkem tažného dobytka. V celku zemědělská produkce jak rostlinná, tak i živočišná zůstává nedostatečnou. Na příklad celková produkce u žita a pšenice činí letos ve středním Polsku sotva 60-70 procent předválečné produkce, připadající na jednu osobu,

Průmyslová výroba Polska v jeho nynějších státních hranicích /podle hlavních druhů výroby/ předhonila předválečnou výrobu Polska v jeho nynějších státních hranicích. Avšak tento růst probíhá ^{al} nerovnoměrně. Zatím co těžký průmysl vzrostl o 28,2 procenta oproti době předválečné a výroba elektřiny o 52 procenta, dosáhli jsme sotva 80 procent předválečné úrovně ve výrobě lehkého průmyslu, při čemž u některých důležitých předmětů spotřeby je tato úroveň ještě nižší /na příklad výroba podešvové kůže ^{ci} dosáhla/ 23,9 procenta předválečné úrovně/. Tento nedostatečný rozvoj lehkého průmyslu se především objasňuje zeslabením surovinové zemědělské základny a omezenými možnostmi dovozu surovin. Z toho vyplývá velký hlad po zboží ~~po~~ předmětech široké spotřeby. Tento hlad je zesilován ještě zjevným úpadkem maloprámyslu a řemesla oproti předválečné době, ačkoliv počet zaregistrovaných řemeslných podniků vzrostl z 88.700 na dne 31. prosince 1945 na 135.900 dne 1. dubna 1947. Avšak počet uvedených podniků ještě naprosto nedosáhl předválečné úrovně /tehdy bylo 250.000 podniků/.

Všeobecný index cen na volném trhu činil v srpnu 1947 148 v porovnání ke 100 v dubnu 1945. Označíme-li reálnou mzdu počátkem r. 1946 číslicí 100, činil v červenci 1947 index reálné mzdy pro pracovníky státního sektoru 134-141.

Reálné mzdy dělníků ve středním a velkém průmyslu, jestliže přihlédneme ke změnám v sociálním zákonodárství a k zavedení placených dovolených, činí 80 procent předválečných reálných mezd. Přes dosud nízkou úroveň zemědělské produkce a výroby předmětů široké spotřeby svědčí dosažená

úroveň reálných mezd současně o tom, že v rozdělení národního důchodu došlo k značné změně ve prospěch dělnické třídy.

Vzestup reálných mezd značně předání vzestup produktivity práce, která z několika příčin /opotrebování strojů, nucené zastavování práce, způsobené nedostatkem surovin, velký počet nových nedostí kvalifikovaných dělníků, nedostatečná organisace a pracovní kázeň atd./ sotva dosahuje dvou třetin předválečné produktivity.

Provedením pozemkové reformy a osídlením západních oblastí, dosáhne výměra užitečné plochy, připadající na jedno ^{rolnické} hospodářství ve středním Polsku, v brzké době 7,7 ha místo 5,5 ha před válkou. Výměra užitečné plochy, připadající na jedno hospodářství, vzroste tedy o 40 procent. Nemáme ještě přesné údaje o nové pozemkové struktuře země, lze však konstatovat, že likvidace statkářů a ^{latifundii} zemědělského velkého majetku způsobila značný ^{rost} významu hospodářství středního rolníka na polském venkově.

Provedením ^{ve} znárodnění průmyslu je celý velký a střední průmysl v rukou státu. Podíl drobného, soukromého průmyslu a řemesla v ^{celkové} průmyslové výrobě nepřesahuje 15 procent. V rukou státu je úplně bankovnictví.

Současně státní i družstevní sektor se stále více zmocňuje ^{klíčový} ~~vůdčí~~ pozic ve velkoobchodu.

Účast státu ve velkoobchodním obratu činí dnes 50 procent, účast družstevního sektoru 26 procent, účast soukromého sektoru 24 procenta. Nutno však poznamenat, že následkem neorganisednosti trhu se dostává značná část zemědělské produkce bezprostředně od výrobce do detailního obchodu a míj velkoobchod. Družstevní velkoobchod za nynějšího stavu družs

- 13 -

nictví nepůsobí jako celek v rámci plánového hospodářství. Posice státního a družstevního sektoru v detailním obchodu jsou ještě slabé. Účast státu v obrazech detailního obchodu činí dnes 2 procenta, družstevního sektoru 11 procent a soukromého sektoru 87 procent.

V celku ^{dví} v rukou státu, který ~~disponuje~~ velkými a středními průmysly, bankovní soustavou a velkoobchodem, byly soustředěny ^{klíčové} ~~vzácné~~ posice národního hospodářství.

III.

Nejcharakterističtějším rysem politických poměrů v Polsku je vedoucí úloha dělnické třídy v politickém životě národa a významná úloha Polské dělnické strany v bloku s demokratickými stranami. Toho jsme dosáhli organisováním jednotné fronty dělnické třídy a spoluprací s Polskou socialistickou stranou.

Jednotná fronta dělnictva a spolupráce polské dělnické socialistické strany a polské socialistické strany - toť hlavní hnací síly vývoje Polska na cestě k socialismu. Všechny politické a hospodářské vymoženosti, všechny naše úspěchy a vítězství se zakládají na jednotné frontě dělnické třídy a na ^{spo} spolupráci obou dělnických stran.

Polské dělnické hnutí velmi vážně zatěžují tradice sociál-demokratismu. V minulosti se polská socialistická strana chovala nepřátelsky a zjevně nevlídně k dřívější Komunistické straně Polska. Komunistická strana Polska, zatížená tradicemi luxemburgiánství, dopouštěla se v minu-

- 14 -

losti četných chyb, zejména v národnostní otázce. Teprve za druhé světové války a německé okupace Polská dělnická strana, do níž vstoupili jak členové dřívější Komunistické strany Polska, rozpuštěné již r. 1938, tak i jiní skuteční demokraté, zastávající politiku boje za národní a sociální osvobození, se postavila do čela hnutí jako strana, bojující za nezávislost Polska. Tato okolnost nám ve velké míře usnadnila rozšířit politickou základnu strany v dělnické třídě a v jiných vrstvách lidu.

Již v období německé okupace a v době, kdy vznikalo nové Polsko, naše strana dobře chápala, že bez spolupráce s Polskou socialistickou stranou bude velmi těžké organisovat jednotu dělnické třídy. Jedině tato jednotu také mohla zajistit vůdčí úlohu mezi lidem. S druhé strany je ^{naše} ~~pro nás~~ jasné, že bez vykořenění škodlivých tradic sociál-demokratismu a pilsudskismu v řadách polské socialistické strany nebude možné vytvořit lidovou moc a usměrnit obnovu ^{celé} ~~celé~~ Polské cestou socialistického vývoje. Proto naše spolupráce s Polskou socialistickou stranou od samého počátku osvobození Polska byla nejužší spjata se snahou vytvořit ideologickou jednotu na marxistickém základě.

Za okupace se Polská socialistická strana rozštěpila na dvě skupiny: Jedna z nich, která vystupovala pod názvem "Svoboda, rovnost a nezávislost" /VRN/, představovala starou ideologii Polské strany socialistické, byla plná nenávisti k Polské dělnické straně a k Sovětskému svazu.

- 15 -

Druhá skupina, která se zpočátku nazývala "Polští socialisté", později "Dělnická strana polských socialistů", tvořila levou socialistickou stranu. S touto levou stranou jsme začali spolupracovat již za okupace.

Tato strana se stala zárodkem nynější Polské socialistické strany, součástí jednotné fronty, strany, do které však se neorganizovaně zapojila téměř celá skupina VRN, s výjimkou několika tuctů nejreakčnějších vůdců. Jejich část je nyní v cizině a tam pokračuje ve své podkenné činnosti.

Polská socialistická strana tvoří nyní krajně levé křídlo mezi evropskými sociálně-demokratickými stranami. Uvědomuje si, že ^{bez vlivu na Polskou} ~~proti~~ dělnické straně nebo dokonce bez ní není možno vládnout zemí. Bylo by však ~~nesprávné~~ z toho vyvozovat, že Polská socialistická strana spolupracuje s námi jedině proto, že bere v úvahu sílu naší strany. Spolupracuje s námi také proto, že vědomě si přeje této spolupráce. Historické zkušenosti a zejména zkušenosti poslední války měly velký vliv na ~~politik~~ politiku Polské socialistické strany. V jejích řadách probíhá proces překonávání škodlivých tradic antisemitismu, pilsudkismu a sociálně-demokratismu. K tomu velmi přispívají všeobecné úspěchy ^v politické a hospodářské oblasti, které jsou přímým výsledkem existence jednotné fronty a spolupráce obou stran.

Tříleté zkušenosti spolupráce obou stran, v důsledku které vznikla jednotná fronta dělnické třídy, přinesly dobré výsledky. Můžeme s plnou jistotou konstatovat, že jedině díky tomu jsme zachránili Polsko před různými politickými a hospodářskými otřesy a upevnili základy nového řádu

lidového Polska. Spolupráce obou stran, jako každý politický jev, je podřízena určitým zákonům vývoje a nemůže zůstat stát na místě. Přejeme si, aby tato spolupráce se rozvíjela i v budoucnosti směrem k organické jednotě obou stran.

Jednotná fronta vážně upevnila dělnickou třídu Polska, postavila ji do čela národa. Dokud však zájmy této třídy budou představovány dvěma stranami, dokud v jejich řadách ^{budou} jsou různé ideologické směry, do té doby síla dělnické třídy se ^{nebude moci} nemůže projevit ve ^{celí} své plnosti.

Mezi spolupracujícími dělnickými stranami vznikají ^{a nerovny na půdě} třenice na základě osobního soupeření, nesprávně pochopeného stranického patriotismu na podkladě jiných otázek, vznikajících v každodenním životě. Dosavadní zkušenosti spolupráce středních a nejnižších stranických článků ukázaly, že hlavně takovéto otázky vyvolávaly konflikty a byly využívány k maření spolupráce. Téměř půldruhamilionové ^{sa} mase členů Polské socialistické strany a Polské dělnické strany, kteří vstoupili do těchto stran v posledních třech letech, lze těžko postřehnout ideologické rozdíly mezi oběma stranami tím spíše, že spolupracují a v hlavních otázkách státní politiky mají stejné stanovisko.

V odpověď na naši výzvu k organické jednotě schválil ^{výkonný} Ústřední výbor Polské strany socialistické resoluci, ve které ^{kategoricky} je zdůrazňována nutnost zesílení jednotné fronty a upevnění spolupráce s Polskou dělnickou stranou.

V posledních třech měsících se konalo kolem 1.500 společných schůzí a konferencí, jichž se zúčastnilo přes 300.000 členů obou stran. Před určitou dobou se konala porada

ústředního aktivu obou stran.

Cílem těchto schůzí je popularisovat myšlenku jednotné fronty dělnické třídy a spolupráce obou stran. Budeme i nadále svolávat společné schůze, chceme podchytit touto kampaní všechny členy obou stran a zavésti společné stranické schůze jako stálou formu spolupráce. Tuto kampaň posledních tří měsíců pokládáme za jeden z největších úspěchů jednotné fronty.

Bylo by nerozumem tvrdit, že lidové moci již nehrozí žádné vnitřní nebezpečí, že v zemi již není podmínek, způsobilych srazit Polsko zpět. Reakce má dosud některé možnosti postupu proti nám. ~~ona~~ Zachovala si v zemi ještě důležité posice, zejména má ještě ^{silnou} ~~pevnou~~ hospodářskou základnu. Z ~~názorů~~ reakce ještě ^{si je} ~~živá~~ značná část polské inteligence. Ve vysokých a středních školách se nám dosud nepodařilo dosáhnout vážných ~~změn~~ ^{změn} ani ve sborech profesorů, ani v učebních osnovách. Teprve začínáme něco dělat v tomto směru. Na vědecké frontě pociťujeme velký nedostatek kvalifikovaných lidí, nám oddaných. Stará, nepřátelská ideologie a staré, konservativní zvyky zatěžují ještě vědomí některých vrstev obyvatelstva. V jiných stranách, které jsou složkami demokratického bloku, jsou skuliny, do kterých se pokouší ^{vkličit} ~~vkládat~~ náš třídní nepřítel. ^{chladně} ~~Je~~ ještě organizačně ^{úspěšně} ~~rozšířenost~~ v mládeži.

To všechno svědčí o tom, že reakce má ještě možnosti zachovat své posice v jisté části obyvatelstva, aby dále organizovala boj proti nynější moci. Hospodářské obtíže, které ~~trápa~~ země prožívá, jsou také využívány reakcí.

Hospodářská struktura lidově-demokratického ^{řádu} režimu a její politické formy samy o sobě nevyklučují, že v Polsku mohou existovat strany, představující zájmy majetných, vykořisťovatelských vrstev. Avšak takové strany nevyhnutelně se stanou opozičními a budou bojovat nejen proti lidové vládě, nýbrž i proti lidovému sociálnímu zřízení. Nutno mít na zřeteli, že vědomím lidových mas zatěžuje ještě stará buržoasní ideologie, která je spojencem každé opoziční strany. Zákaz činnosti starých reakčních a fašistických stran vede k tomu, že přívrženci těchto stran se soustřeďují v legální opoziční straně. V předválečném Polsku měly reakční fašistické strany velký vliv. V lidovém Polsku jsme nepřipustili jejich existenci, takže reakční živly se soustředily ve velké míře v opoziční ^{nu} Polské straně ^{shromáždění lidové} lidové. Opoziční strany v zemi lidové demokracie nechtějí být opoziční v rámci daného zřízení, pokoušejí se rozbít tento rámeček. Vrstvy velikých vlastníků, zbavené politické moci, organizují ofensivu, aby si ^{vydobyly} vzaly zpět sociálně-politické pozice, které jim vzal nový řád, ~~stax~~ a bojujíce proti lidové demokracii, zpravidla překročí zákon. To je dokázáno podkopnou činností Mikolajczykovy strany v Polsku. O tom svědčí také nepřátelské činnosti opozičních stran v jiných zemích lidové demokracie. Všeobecným rysem podobné opozice je její spojení s mezinárodní reakcí, hlavně s reakcí anglo-americkou. Opoziční strany, sklouzající do bahna národní zrady, urovnávají cestu této reakci pro její vměšování se do vnitřních záležitostí zemí nové demokracie .

K podkopání základny opoziční Mikolajczykovy strany a k oslabení fašistického podzemí přispělo otevřené spojení

polské reakce s reakčními silami v Anglii a Spojených státech. To byla jedna z hlavních příčin porážky Mikolajczykovy strany ve volbách. Vystoupení anglo-saských reakčních kruhů proti západním polským hranicím a současně obraně těchto hranic Sovětským svazem způsobily, že pro anglické a proamerické sympatie rychle mizely. Současně zesílily a rostou sympatie k Sovětskému svazu. Neboť polský národ ztotožňoval - a to právem - politiku ^{polské} reakce, Mikolajczykovu politiku s politikou anglické a americké reakce. Nehledíme-li k tomu, jakou škodu přinesly řeči Churchillovy a Byrnesovy, v nichž žádali revisi polských hranic ve prospěch Německa, byly tyto řeči velkou ~~parag~~ propagandou v polském národě pro politiku vlády, pro politiku Polské dělnické strany a demokratického bloku, pro zesílení polsko-sovětského svazku.

Chceme i v budoucnosti zakládat moc na bloku demokratických stran, na dělnicko-rolnickém svazku a na spolupráci s pokrokovou maloburžoasií. Nynější vláda se opírá o koalici pěti stran, t.j. o Polskou dělnickou stranu, Polskou socialistickou stranu, Stronictwo ludowe, Stronictwo demokratične a Stronictwo ^vpraci. Stronictwo ludové jako strana pracujícího rolnictva, které tvoří většinu polského národa, je nejdůležitějším prvkem bloku,

Rolnické hnutí v Polsku má staré a pevné kořeny. Během 50 let své existence se rolnické hnutí kolísalo mezi nacionalisticko-konservativní stranou národní demokracie, mezi sanací, vládoucí v předválečném Polsku /od května 1926 do r. 1939/, a mezi tehdejší Polskou stranou socialistickou,

Před válkou bylo rolnické hnutí rozštěpeno na několik rolnických stran, z nichž nezávislá rolnická strana byla rozpuštěna pro sociální radikalismus. Rolnické hnutí, úplně odstraněné od moci, pronásledované a rozkládané sanací, se několik let před válkou sjednotilo v jednu rolnickou stranu pod vedením konservativního vůdce Vitose. Tato strana byla nazvána "Stronnictwo ludowe". Za války a německé okupace vůdové této strany jak doma, tak i v emigraci uzavřeli blok s pravými stranami. To způsobilo odštěpení skupiny levých rolnických pracovníků, kteří, aniž se rozešli oficiálně se svou stranou, vytvořili r. 1943 vlastní vedení a začali vydávat podzemní orgán pod názvem "Vůle lidu". V čele této skupiny byli leví rolničtí pracovníci, ve své většině ze staré nezávislé rolnické strany. Zástupci levého křídla rolnické strany jakož i zástupci levého křídla socialistické strany vstoupili do podzemní Zemské národní rady. Po osvobození Polska se vedení skupiny "Vůle lidu" postavilo do čela "Stronnictwo ludowe" a praví rolničtí pracovníci zůstali mimo tuto stranu.

Po vytvoření vlády národní jednoty podle usnesení Krymské konference utvořil Mikolajczyk po návratu do Polska vlastní stranu, Polské stronnictwo ludowe. V této straně se soustředili všichni reakční vůdové rolnického hnutí jakož i část umírněných předáků. Do této strany pronikly rovněž živly sanace a národní demokracie, které neměly své strany, a proto vstoupily hromadně do Polského stronnictva ludowego. Tato strana se začala domáhat dominujícího postavení, nazývala se Všenárodní stranou. Bakticky se však stávala stranou

městsk^í buržoasie a venkovských boháčů, anglo-americké agentu-
 ry v Polsku. Mikolajczyk a jeho strana v boji proti lidové de-
 mokracii použili ^{ex ludice} chytré taktiky. Navenek Mikolajczyk souhlasil
 s provedenými sociálními reformami, na příklad s vyvlastněním
 velkostatků a znárodněním základních hospodářských objektů.
 Formálně souhlasil také se změnami východních hranic Polska,
 avšak pokládá za svůj hlavní cíl svržení lidové vlády a od-
 stranění Polské dělnické strany od moci. Tak chtěl urovnat
 cestu k restauraci starých, byť snad poněkud pozměněných sociál-
 ních poměrů v Polsku.

Rozhodná ofensiva, kterou provedla hlavně naše
 strana, porážka ve volbách, jakož i vnitřní krise, která se
 projevila odštěpením skupiny významných pracovníků, smýšle-
 jících demokratičtěji, a vytvoření levice Polského stromnictva
 ludového způsobily, že vliv Mikolajczykovy strany velmi poklesl,
 že se značně zúžila jeho základna jak na venkově, tak i ve
 městech. Přesto ještě dnes je tato strana důležitým střediskem
 protidemokratických sil. Po porážce Polského stromnictva lu-
 doveho značně zesílilo radikální rolnické hnutí, organisova-
 né Stromnictvem ludovým, a rozšiřuje svůj vliv nejenom mezi
 chudým rolnictvem, nýbrž i mezi ^{rolnictvem} středním.

Pořádáme na venkově společné schůze středních
 funkcionářů Polské dělnické strany a Stromnictva ludového,
 někdy také společně s Polskou stranou socialistickou. Tyto
 schůze přinášejí dobré politické výsledky, formují rolnické
 hnutí a usměrňují je ke spolupráci s dělnickým hnutím, působí
 na ideové utváření Stromnictva ludového.

- 22 -

Jak již bylo řečeno, vážným nedostatkem lidové demokracie v Polsku je roztržičnost organizací mládeže. Máme několik organizací mládeže a každá z nich patří k určité politické straně nebo existujícímu politickému směru.

Usilujeme o sjednocení fronty mládeže. Vypracováváme plány na vytvoření jednotného vedení všech organizací mládeže. Současně podle zkušeností Jugoslaviie a Bulharska chceme v budoucím roku organisovat pracovní prapory mládeže, ustavené z mladých lidí, ~~politických kádřích osvobozených~~ ^{aprostěných} od vojenské ^{ponimosh} služby jakož i dobrovolných oddílů organisované mládeže. Pracovní prapory by poskytovaly hospodářskou pomoc a byly by školou výchovy mládeže v duchu lidové demokracie.

Mládež vysokých škol je dosud v značné míře pod vlivem reakce, což se objasňuje sociálním složením studentů, které postupně měníme podle toho, jak přijímáme do škol novou mládež. Proto jsme zřídili speciální studentké přípravné kursy pro dělnickou a rolnickou mládež.

V našem politickém systému lidové demokracie máme ještě slabší ^{mista} místa. Hlavní naše obtíž spočívá nyní ^{ve funkcionářích} v kádřích, v nedostatku potřebných lidí. Je to ~~nej~~ nejslabší místo v naší straně. Od samého počátku osvobození Polaka existuje naše ústřední stranická škola, která vyškolila ve svých tříměsíčních a šestiměsíčních kursech kolem 3.000 soudruhů. Máme také oblastní krátkodobé stranické školy, které vyškolily 10.600 soudruhů. Kromě toho máme školy Svazu boje mladých. Také odbořové školy připravily mnoho našich soudruhů. Avšak k výchově politických kádřů je třeba mnoha let. Posledním plenum

Ústředního výboru ^{strany} stanovilo jako nejdůležitější úkol zvýšení ideologické úrovně členů strany.

Vědomě jsme připustili hromadné přijímání do strany, neboť v našich poměrech lze snáze pracovat, máme-li masové organizace. Výběrová strana nenahradí masové strany, tím spíše, že máme málo stranických funkcionářů o vysoké politické úrovni. Často jsme nuceni posílat desetitisíce členů strany na různé ^{výje} kampaně, například v boji proti šmelině a drahotě, nebo dříve při vybírání naturálních daní atd. ^{za} V době voleb se téměř všichni členové strany účastnili volební kampaně. To bychom nemohli učinit bez masové strany. Dubnové plenum Ústředního výboru zastavilo hromadné získávání do strany, a nyní v souvislosti s vydáváním stálých stranických legitimací odstraňujeme ze strany lidi nám cizí a nepotřebné. Předpokládáme, že bude čistkou odstraněno ze strany kolem 5 procent členstva.

Zeptáme-li se, co je nyní hlavní podmínkou úspěšného postupu Polska k socialismu, odpovíme, že je to především kvantita i kvalita našich stranických kádrů, ideologická úroveň celé naší strany.

IV.

Ve své informační zprávě se musím zmíniti o zahraniční politice. Náš boj doma za sociální, hospodářskou a politickou přestavbu, za úplnou obnovu země po válečném zpustošení nemůžeme oddělit od boje za státní svrchovanost, za zajištění

hranic , nemůžeme oddělit od naší zahraniční politiky.

Žalovným základem naší zahraniční politiky je svazek s SSSR. Snažíme se objasnit lidu životní nutnost ustavičného upevňování tohoto svazku, objasňovat jeho správnost s hlediska zájmů ^{po} ~~po~~ ~~státu~~. Snažíme se rozbít a petřit všechna protisovětská střediska, vykořenit ^{zastaralé,} ~~zastaralé,~~ protiruské nálady, existující z osmnáctého a devatenáctvého století, vykořenit protisovětské předsudky, kterými otrávil^{trala} reakce veřejné mínění Polska od samého počátku Veliké Říjnové revoluce. U vědomí, že úplná likvidace tohoto škodlivého dědictví vyžaduje dlouholeté usilovné práce, můžeme konstatovat, že jsme již nyní dosáhli velkého přelomu v této věci. Jak bylo již řečeno, hlavní věcí v této otázce je problém našich západních ^{oblastí} ~~hranice~~ a vědomí, že Sovětský svaz pomohl Polsku při stanovení hranic na Odře a Nise. Jak známo, Polská dělnická strana první ze všech ostatních polských stran se dožadovala za války, aby Polsku byla navrácena západní území. Území, odňaté Němcům, je historickým polským územím, třebaže následkem staleté ^{trava + době navracení} ~~germanisace tvořilo~~ místní polské obyvatelstvo okolo 15 procent celkevého počtu obyvatel.

Němci, kteří po celá staletí se snažili zmocnit slovanských zemí a v poslední válce byli na hlavu poraženi slovanskými národy, jsou nejpříhodnějším nástrojem v rukou anglosaských imperialistických podněcovatelů a organisátorů nové války, kteří chtějí organisovat nové tažení proti Sovětskému svazu, jakož i proti slovanským zemím. Chtějí znovu přeměnit

tyto národy v otroky kapitalismu. Hranice Polska na Odře a Nise jsou nejen historicky zdůvodněnými teritoriálními hranicemi Polského státu, nýbrž i nejdále na západ vysunutými hranicemi lidově^{cho} demokratického sociálního řádu v Evropě. Dělnická třída jiných zemí, jejich komunistické strany a všechny pokrokové revoluční demokratické síly, bojující proti imperialismu, mají také zájem^{na} utvrzení západních polských hranic na Odře a Nise, a to ve stejné míře, jako Polská dělnická třída a celý polský národ.

Druhým základem naší zahraniční politiky je slovanská vzájemnost, která je nejenom jednou z pohnutek našeho spojenství s SSSR, Jugoslavií, Československem a v budoucnosti také s Bulharskem, nýbrž i zdrojem hospodářského, kulturního přátelského sblížení Polska s jinými slovanskými národy. Je nutno však poznamenat, že slovanská vzájemnost přes určitý rozdíl v tradicích odlišných na příklad od Bulharska nebo Československa, bude získávat stále pevnější půdu v Polsku podle toho, jak budou se upevňovat a sílit^{střiky s} ~~vztahy k~~ bratrským slovanským národům. Velkým úspěchem v tomto směru je smlouva o přátelství mezi Polskem a Československem, jakož i všechny hospodářské, dopravní a kulturní smlouvy, které upevňují síly demokracie v našich zemích. Realisace těchto smluv odstraní antagonismus, nasazený a podporovaný celá desetiletí reakcí v zájmu Německa.

Třetím základem naší zahraniční politiky je boj za upevnění míru, založeného na postupimských zásadách, boj za úplné zničení všech ohnisek fašismu a především za

- 26 -

denacifikaci, demilitarisaci a demokratisaci Německa, proti jakékoli možnosti nového německého útoku s pomocí jeho nynějších obránců, proti ohrožení suverenity evropských národů americkým imperialismem, proti západnímu bloku a všem pokusům o vytvoření imperialistické, protilidové koalice pod vedením Spojených států.

Těmito zásadami se řídíme a tak chráníme organizaci Spojených národů před všemi pokusy přeměnit ji v poslušný nástroj imperialistické politiky Spojených států a států na nich závislých. Hájíme zásadu jednomyslnosti velmocí. Řídili jsme se těmito zásadami, když jsme stavěli před organizaci Spojených národů španělskou otázku, když jsme hájili řecký lid před zasahováním cizích imperialistických sil, před potlačením lidového dělnického hnutí, když jsme bránili Indonésii před útokem holandských kolonizátorů, za jejichž zády stojí američtí imperialisté.

Zdůrazňujeme naši dobrou vůli při udržování přátelských styků s anglo-saskými státy, ale přesto jsme rozhodně vystoupili proti jejich zesíleným pokusům o politické pronikání, proti jejich snaze vytvořit politickou základnu v Polsku, opřenu o polské stromnictvo lidové a fašistické podzemí.

Vycházejíce z uvedených zásad zaujali jsme ^{rohuťase} ~~zároveň~~ stanovisko k otázce t. zv. "Maršallova plánu". Naprosto neodmítáme možnost využití amerických úvěrů, avšak naprosto nepokládáme Marshallovu formu t. zv. americké pomoci za "záchranu Evropy", naopak pokládáme ji za formu expanse,

kte^{ru}ou Spojené státy ohrožují svrchovanost evropských států, opírajíce se o západoněmeckou jimi obnovovanou baštu. Američtí imperialisté se snaží usměrnit hospodářský vývoj evropských zemí podle své potřeby, uvést evropské země do postavení ~~sex~~ americké polokolonie.

Toto naše stanovisko zastáváme důsledně. Proti koncepci podřízení Evropy stavíme koncepci solidarity evropských národů, jejich spolupráce v oblasti hospodářství i politiky na základě obrany jejich svrchovanosti.

Přetváříme Polsko v pevný článek celkového řetězu demokratických, protimperialistických, mírumilovných zemí. Anglo-američtí imperialisté se pokoušejí ^{naš} postavit za železnou oponu, pomocí které by chtěli oddělit dělnickou třídu a pracující masy země socialismu a zemí lidové demokracie od dělnické třídy a pracujících mas kapitalistického světa.

Nejme však sami. S námi je veliký a moutný Sovětský svaz, s námi jsou všechny slovanské národy, s námi je celé světové demokratické a národně-osvoboznecké hnutí.

Vidíme, že kapitalistické státy, třebaže je ^{rozvíjejí} ~~rozvíjejí~~ lidová vnitřní rozpory, se dohodují na protisovětské a protidemokratické platformě a snaží se organisovat novou válku.

Americký imperialismus na příkladu Něcka nejjasněji odhaluje svůj úmysl vnutit ^{spolu} i druhým národům reakčně-fašistický systém. Zdá se, že dosud příliš málo odhalujeme imperialismus Spojených států. Něcká otázka by se měla stát praporem boje všech komunistických stran a všech demokratických sil proti americkému imperialismu a proti politice vlastní reakce, která prodává americkým imperialistům svrchovanost své země.

- 28 -

Třídní boj, který je veden v každé zemi s výjimkou Sovětského svazu, naprosto jasně přerůstá v boj dvou světů, v boj imperialistického tábora proti táboru protimperialistickému. Takové je naše stanovisko. A je-li tomu tak, pak je tím nutnější výměna zkušeností marxistických dělnických stran jednotlivých zemí, ^{vzájemně} převznání idejí, aby bylo použito nejlepších metod a nejsprávnější taktiky, aby reakce ve vlastní zemi byla poražena a aby byly zmařeny úmysly světového imperialismu.